

ทางเลือกในการจัดสันติศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

ตามที่เสนอของนักวิชาการ

นางสาว สุนีย์ สุขเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสารัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-768-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016481

110307898

ALTERNATIVES FOR PEACE EDUCATION IN UNIVERSITY CURRICULUM
FROM THE ACADEMICIANS' POINTS OF VIEW

Miss Sunee Sukcharoen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Foundations of Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-768-4

สุนีย์ สุขเจริญ : ทางเลือกในการจัดสันติศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ตามทัศนะของ
นักวิชาการ (ALTERNATIVES FOR PEACE EDUCATION IN UNIVERSITY CURRICULUM
FROM THE ACADEMICIANS' POINTS OF VIEW) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน
และ รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 141 หน้า ISBN 974-577-768-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทางเลือกในการจัดสันติศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย
ตามความคิดเห็นของนักวิชาการ โดยใช้เทคนิค EDFR กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการ
จำนวน 20 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การ
คำนวณหาค่ามัธยฐาน รanges และพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย. นักวิชาการมีแนวคิดสอดคล้องกันดังนี้

1. สันติภาพหมายถึง การจัดระเบียบการพัฒนาสังคมให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตได้เต็มความ
ศักยภาพ โดยอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ สงบสุข เป็นอิสระ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันบนพื้นฐานของสังคม
ที่มีเสรีภาพ ความเสมอภาคและปราศจากความรุนแรง
2. สันติศึกษาหมายถึง การใช้กระบวนการศึกษาในการสร้างเสริมคนให้มีความรู้ ความเข้าใจ
ในเรื่องสันติภาพ สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรงด้วยสันติวิธี รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับการอยู่
ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ สงบสุขในสภาพอันพึงประสงค์ของสันติภาพ
3. ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีทักษะ รู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้ง
ความรุนแรงด้วยสันติวิธี ตระหนักถึงคุณค่า และมีจิตใจไม่สันติ ตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องสันติภาพ
ด้านเนื้อหาสาระประกอบด้วยเรื่องโครงสร้างของสังคมที่ไม่เป็นธรรม วิธีการลดความรุนแรง สร้างสันติภาพ
ประวัติศาสตร์ที่มาของภาวะอันไร้สันติภาพ ความสัมพันธ์ที่สันติและไม่สันติ สันติวิธี การแข่งขัน การสร้าง
การสะสมและการลดอาวุธ โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ เน้นการแก้ปัญหา มีการ
สัมมนา อภิปราย ฝึกทักษะในสถานการณ์จำลอง ส่วนผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีทักษะการมองแบบองค์รวม มี
โลกทัศน์กว้าง ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นคุณค่า มีศรัทธา มีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญา
และวัตถุประสงค์ของการสอนสันติภาพ วิธีการจัดควรสอนสอดแทรกแนวคิดสันติศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ หรือ
จัดรายวิชาสันติศึกษาไว้ในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัย เป็นวิชาเลือก

ภาควิชา สारตลศึกษา

สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา

ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ *[Signature]*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *[Signature]*

SUNEE SUKCHAROEN : ALTERNATIVES FOR PEACE EDUCATION IN UNIVERSITY CURRICULUM FROM THE ACADEMICIANS' POINTS OF VIEW. THESIS ADVISOR : MR.CHUMPOL POOLPATARACHEWIN, Ph.D.AND ASSOCIATE PROFESSOR CHAIWAT SATHA-ANAND, Ph.D., 141 pp. ISBN 974-577-768-4

The purpose of this research was to study alternatives for peace education in university curriculum from the academicians' points of view by using EDFR technique. The sample consisted of 20 academicians. Questionnaire and interview were employed in this study. The obtained data were analyzed by means of median, mode and interquartile range.

This study finds that there is a consensus among the academicians on the following :

1. Peace means an arrangement of social order in such a way that full human potentials can be realized. In particular, human beings will live together creatively, peacefully and freely taking into account liberty equality and nonviolence.
2. Peace education involves a learning process to educate people on peace and nonviolent conflict resolutions. In addition, studies on peaceful coexistence among hostile parties as a goal of peace will be emphasized.
3. Peace education in university curriculum should aim to help students achieve nonviolent skills in solving conflicts, inculcate values for peace and better understanding of the concept of peace. Contentwise, peace education should cover unjust social structure, ways to decrease violence, peace promotion, history of conditions conducive to peacelessness, problems of peace and wars, peaceful conflict resolutions, armament and arms control. Learning process for peace education should be interdisciplinary. It should emphasize problem solving skills using seminars, discussion and role play as vehicles. Lecturers should be open - minded and holistic in their perspective. They should be knowledgeable and fully understand philosophy and purposes of peace education. Peace education can either take place as a separate subject or can be taught through existung subjects.

ภาควิชา สारัตตศึกษา
สาขาวิชา พื้นฐานการศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๕๒.....

ลายมือชื่อนิสิต *[Signature]*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*

ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาอื่น *[Signature]*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน และรองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษา และควบคุมการวิจัย ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ปรึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และให้กำลังใจด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความ เป็นครูและความเมตตากรุณาต่อศิษย์ของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยันต์ รัชชกุล และรองศาสตราจารย์ ดร. โคทม อารียา ที่ได้ตรวจและให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมือ เป็นอย่างดีจากนักวิชาการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละ เวลาในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามจนครบกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันสันติประชาธรรม ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยส่วนหนึ่ง ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ขอระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ผู้ให้ชีวิตและกำลังใจ สนับสนุนด้านการศึกษาโดยตลอด รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้กำลังใจ คำแนะนำ และความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณรัศมี ตาละลักษมณ์ คุณเสนอ ภิรมจิตรห้อง และคุณณฤมล เกียรติศิริ

สุนีย์ สุขเจริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
ข้อตกลงเบื้องต้น	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพ	12
ความหมายของสันติภาพ	12
ความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพ	16
สันติภาวะกับสันติวิธี	16
สันติภาพกับความขัดแย้ง	18
สันติภาพ เชิงลบกับสันติภาพ เชิงบวก.....	19
คุณค่าและความสำคัญของสันติภาพ	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสันติศึกษา	24
	ความเป็นมาของสันติศึกษา	24
	ความหมายของสันติศึกษา	26
	การศึกษาเพื่อสันติภาพ	28
	การดำเนินงานเกี่ยวกับสันติศึกษา	29
	ความมุ่งหมายของการสอนสันติศึกษา	33
	ลักษณะที่สำคัญของวิชาสันติศึกษา	34
	เนื้อหาสาระของสันติศึกษา	36
	แนวการจัดหลักสูตรและการสอน	39
	ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
3	วิธีดำเนินการวิจัย	52
	การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	52
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	54
	การวิเคราะห์ข้อมูล	57
	การสรุปผลข้อมูล	59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	แนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพ	61
	แนวคิดเกี่ยวกับสันติศึกษา	63
	ทางเลือกในการจัดสันติศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย.....	65
	จุดมุ่งหมายของการจัดสันติศึกษา.....	65
	เนื้อหาสาระ.....	66
	กระบวนการเรียนการสอน.....	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผู้สอน	70
การจัดสันติศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย.....	72
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	74
ตอนที่ 1 สรุปผลการวิจัย	74
ตอนที่ 2 อภิปรายผลการวิจัย	84
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ	92
ข้อเสนอแนะ เพื่อการจัดสันติศึกษา.....	92
ข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัย	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	104
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	107
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 2	110
ภาคผนวก ง เหตุผลของการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	113
ภาคผนวก จ หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	118
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามรอบที่ 2.....	120
ประวัติผู้วิจัย	131

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการจำแนกนักวิชาการตามความสามารถ ตามสาขาวิชาที่สอน	54
2	แสดงลำดับของข้อความในแนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพ.....	61
3	แสดงลำดับของข้อความในแนวคิดเกี่ยวกับสันติศึกษา.....	63
4	แสดงลำดับของข้อความ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการจัดสันติศึกษา.	65
5	แสดงลำดับของข้อความ เกี่ยวกับ เนื้อหาสาระ.....	66
6	แสดงลำดับของข้อความ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน.....	68
7	แสดงลำดับของข้อความ เกี่ยวกับผู้สอน.....	70
8	แสดงลำดับของข้อความ เกี่ยวกับการจัดสันติศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย.....	72
9	แสดงผลการวิเคราะห์ของแต่ละข้อความในแบบสอบถาม รอบที่ 2.....	110
10	แสดงผลการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2.....	112
11	เหตุผลของการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จากแบบสอบถาม รอบที่ 2	113